

Advies voor richtlijnen voor de inhoud
van het milieu-effectrapport
Interprovinciale Structuurvisie
Ede - Veenendaal

5 november 1992

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG

Advies

Advies voor richtlijnen voor de inhoud van het
milieu-effectrapport Interprovinciale Structuurvisie
Ede - Veenendaal / [Commissie voor de
milieu-effectrapportage]. - Utrecht : Commissie voor de
milieu-effectrapportage
ISBN 90-5237-405-8
Trefw.: milieu-effectrapportage

Het College van Gedeputeerde Staten
van de provincie Gelderland
Postbus 9090
8600 GX ARNHEM

uw kenmerk
RG92.32567

uw brief
9 juni 1992

ons kenmerk
U1605-92/Go/mp/432-37

onderwerp
Advies voor richtlijnen m.e.r. Interprovinciale
Structuurvisie Ede - Veenendaal

Utrecht,
5 november 1992

Met bovengenoemde brief werd de Commissie voor de milieueffectrapportage, door u als coördinerend bevoegd gezag, in de gelegenheid gesteld advies uit te brengen voor de richtlijnen voor de inhoud van het op te stellen milieueffectrapport (MER) Interprovinciale Structuurvisie Ede-Veenendaal.

Overeenkomstig artikel 41n, eerste lid van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne bied ik U hierbij het advies van de Commissie aan.

De Commissie vraagt in dit MER bijzondere aandacht voor het meest milieuvriendelijke alternatief dat naar haar oordeel het best op basis van (milieu)thematische benadering kan worden ontwikkeld. De Commissie acht de volgende milieuthema's van belang:

- de inpassing in de ecologische structuren op diverse niveaus;
- de beperking van de automobilititeit.

Deze thema's zouden bij het opstellen van het meest milieuvriendelijk alternatief de nadruk moeten krijgen.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te hebben geleverd aan de totstandkoming van de richtlijnen voor het MER. Zij zal gaarne vernemen op welke wijze U gebruik heeft gemaakt van haar aanbevelingen.

dr. H. Cohen,
voorzitter van de werkgroep m.e.r.
Interprovinciale Structuurvisie
Ede - Veenendaal

c.c. College van Gedeputeerde Staten van de provincie Utrecht
College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Ede

Advies voor richtlijnen voor de
inhoud van het milieu-effectrapport
Interprovinciale Structuurvisie
Ede - Veenendaal

Advies op grond van artikel 41n, eerste lid van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne voor richtlijnen voor de inhoud van het milieu-effectrapport over de Interprovinciale Structuurvisie Ede - Veenendaal,

uitgebracht aan het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland door de Commissie voor de milieu-effectrapportage; namens deze,

de werkgroep m.e.r. Interprovinciale Structuurvisie Ede - Veenendaal

de secretaris

drs. T. Gorter

de voorzitter

dr. H. Cohen

Utrecht, 5 november 1992

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
SAMENVATTING	1
1. INLEIDING	4
2. PROBLEEMSTELLING, DOEL, BELEIDSKADER EN BESLUITVORMING	5
2.1 Probleemstelling	5
2.2 Doel	7
2.3 Beleidskader en besluitvorming	7
3. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN	8
3.1 Inleiding	8
3.2 Fase 1: locatie/modelkeuze	9
3.2.1 Inleiding	9
3.2.2 Locaties	9
3.2.3 Alternatieve ontwikkelingsmodellen	11
3.2.4 Faseringsvarianten	12
3.2.5 Inrichtingsaspecten	12
3.2.6 Het meest milieuvriendelijke alternatief	13
3.2.7 Referentiesituatie	14
3.3 Fase 2: ontgronding en realisering recreatieplas	14
3.3.1 Voorgenomen activiteit	14
3.3.2 Alternatieven	15
4. BESTAANDE TOESTAND VAN HET MILIEU EN DE GEVOLGEN VOOR HET MILIEU	16
4.1 Algemeen	16
4.2 Gevolgen fase 1: locatie/modelkeuze	18
4.3 Gevolgen fase 2: ontgronding en inrichting recreatieplas	22
5. VERGELIJKING VAN DE ALTERNATIEVEN	24
6. LEEMTEN IN KENNIS EN INFORMATIE EN EVALUATIE	24
7. SAMENVATTING EN PRESENTATIE VAN HET MER	25

BIJLAGEN

1. Brief van het bevoegd gezag d.d. 9 juni 1992, waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen.
2. Openbare bekendmaking in de Staatscourant nr. 103 d.d. 1 juni 1992.
3. Projectgegevens.
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen.
5. Overzicht van eerder genomen besluiten.
6. Checklist ten behoeve van de beschrijving van Fase 2, Voorgenomen activiteit.
7. Brief van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB) d.d. 30 juli 1992, inzake Archeologische Inventarisatie met betrekking tot het MER Ede - Veenendaal.

SAMENVATTING

De Stuurgroep ISEV (waarin vertegenwoordigd de provincies Utrecht en Gelderland, de gemeenten Ede en Veenendaal en -als waarnemers- de gemeenten Rhenen en Wageningen) heeft in maart 1992 de Interprovinciale Structuurvisie Ede - Veenendaal afgerond.

In de Structuurvisie is sprake van een aantal m.e.r.-plichtige activiteiten:

- de realisering van 8500 woningen met een bruto ruimtebeslag van circa 300 ha., verdeeld over tenminste twee locaties;
- de aanleg van bedrijfsterrein(en) met een totale oppervlakte van circa 200 ha.;
- de winning van oppervlaktedelfstoffen (deze activiteit wordt niet in de startnotitie genoemd) en de aanleg van een recreatieplas met voorzieningen (totale oppervlakte circa 150 ha.) op deze locatie.

De besluiten, waaraan de m.e.r.-plicht gekoppeld is, zijn voor de realisering van de woningen en de aanleg van het bedrijfsterrein de streekplannen van Utrecht en Gelderland (bevoegde gezagen: Gedeputeerde Staten van respectievelijk Utrecht en Gelderland) en voor de aanleg van de recreatieplas het bestemmingsplan van Ede (bevoegd gezag: Gemeenteraad Ede). Voor de winning van oppervlaktedelfstoffen is een vergunning nodig ingevolge artikel 3 van de Ontgrondingenwet (bevoegd gezag: Gedeputeerde Staten van Gelderland).

De stuurgroep ISEV fungeert als initiatiefnemer voor het gehele project.

De Commissie heeft in haar advies voor richtlijnen aan bevoegd gezag aandachtspunten geformuleerd voor de inhoud van het MER.

Probleemstelling, doel, beleidskader en besluiten

In het MER moet de initiatiefnemer een duidelijke omschrijving geven van het doel van het voornemen. Duidelijk moet worden hoe uit het gestelde doel het voornemen wordt afgeleid, evenals de alternatieven ervoor, mede op grondslag van een probleem-analyse en een uitgewerkte probleemstelling.

Dit kan geschieden aan de hand van een beschrijving van de regionale ontwikkeling in de stadsgewesten, een kwantitatieve onderbouwing van het bouwprogramma en een motivering van de in aanmerking te nemen locaties. Tevens dient op basis van gegevens uit het voortraject een motivering te worden gegeven waarom drie van de vijf in de startnotitie genoemde modellen zijn afgevallen.

Het initiatief dient te worden geplaatst tegen de achtergrond van de vigerende planologische kaders. Op basis van wetten en overheidsnota's met betrekking tot het milieubeleid kunnen toetsingscriteria worden ontwikkeld, die worden gehanteerd bij het beoordelen van de gevolgen voor het milieu en het vergelijken van de alternatieven.

Voorgenomen activiteit en alternatieven

In dit advies zijn twee onderdelen onderscheiden, namelijk de beschrijving van de voorgenomen activiteit voor wat betreft de locatie/-modelkeuze (fase 1) en wat betreft de realisering van de ontgronding/-recreatieplas.

fase 1: locatie/modelkeuze

De wijze waarop (systematisch afwegingsproces) de twee in de startnotitie vermelde modellen tot stand zijn gekomen dient te worden beschreven. Hiertoe wordt de volgende werkwijze gehanteerd.

De bouwcapaciteit en de randvoorwaarden voor bebouwing van de te beschouwen locaties dienen te worden bepaald.

Vervolgens moeten de locaties worden gecombineerd tot de in de startnotitie genoemde alternatieve "ontwikkelingsmodellen"; dat zijn zodanige combinaties van locaties dat aan de bouwopgave, zoals beschreven in het programma van eisen, kan worden voldaan.

De Commissie wijst er met nadruk op, dat de modellen dienen te passen in een consistent stadsgewestelijk model.

Per locatie zou tevens dienen te worden aangegeven welke gevolgen de keuze om deze locatie te bebouwen zouden hebben voor de inrichting (potenties en belemmeringen).

Tot slot dient te worden nagegaan welke fasering in de bebouwing het meest gunstig is vanuit milieu-overwegingen.

Het zogeheten meest milieu-vriendelijke alternatief dient in ieder MER te worden beschreven. De Commissie beveelt aan bij de uitwerking van het meest milieuvriendelijke alternatief (alternatieven) te werken met een benadering vanuit verschillende milieuthema's. Als hoofdthema dienen te worden onderscheiden:

1. de aansluiting op de bestaande ecologische structuren (zowel op landsdeel-, regionaal- als lokaal niveau),
2. de beperking van de automobilititeit.

Ter vergelijking dient verder te worden beschreven wat er zou gebeuren als de voorgenomen activiteit niet zou plaatsvinden (referentiesituatie).

fase 2: ontgronding/recreatieplas

Voor de ontgronding/recreatieplas dient tenminste te worden ingegaan op:

- de ontgronding/zandwinning;
- de aanlegfase van de recreatieplas;
- de exploitatiefase van de recreatieplas.

Bij de alternatieven dienen capaciteitsalternatieven en uitvoerings- en inrichtingsalternatieven te worden beschreven. Daarnaast dienen ook hier een meest milieuvriendelijk alternatief en een nulalternatief te worden geformuleerd.

Bestaande toestand van het milieu en gevolgen voor het milieu

De bestaande toestand van het milieu en de autonome ontwikkeling daarvan, als de voorgenomen activiteit niet wordt ondernomen, dient te worden beschreven voor zover van belang voor de voorspelling van de gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en alternatieven.

Aandacht dient te worden besteed aan:

- de geomorfologische en geohydrologische gesteldheid op regionale schaal, het grondwater- en oppervlaktewatersysteem en de bestaande verontreinigingen;
- de invloed daarop van het geschikt maken van de locaties voor bebouwing en het gebruik als woongebied;
- de aanwezige natuurwaarden en ecologische structuren (waaronder de Ecologische Hoofdstructuur uit het Natuurbeleidsplan);
- de veranderingen die daarin worden verwacht, zowel in positieve, als negatieve zin;
- aspecten van landschap, ruimtelijke kwaliteit en cultuurhistorie (aantasting, versterking, bescherming van waardevolle elementen);
- geluid (overlast voor bestaande en nieuwe woongebieden);
- lucht (uitstoot verontreinigende stoffen en immissieconcentraties);
- volksgezondheid, leefklimaat en veiligheid (totale verbetering of verslechtering in woon- en verblijfsgebieden).

Vergelijking van de alternatieven

De gevolgen voor het milieu van de verschillende alternatieven en de voorgenomen activiteit moeten met elkaar en met de autonome ontwikkeling van het milieu vergeleken worden.

Leemten in kennis en evaluatie achteraf

Het MER kan zonodig een overzicht bevatten van aangetroffen leemten in kennis en tevens een aanzet voor het door het bevoegd gezag op te stellen evaluatieprogramma.

In het kader van het provinciale streekplanbeleid zou het eerste evaluatiemoment voor de woningbouw- en bedrijventerreinen kunnen plaats vinden naar aanleiding van de toetsing van ingediende plannen op gemeentelijk niveau. Ten aanzien van de ontgronding en recreatieplas zouden de gevolgen met behulp van een monitoringprogramma kunnen worden geëvalueerd.

Samenvatting en presentatie van het MER

Het MER moet een samenvatting bevatten, die voor een algemeen publiek goed leesbaar is en de belangrijkste elementen uit het rapport presenteert.

Voorts wordt aanbevolen het MER beknopt te houden en de gegevens overzichtelijk te presenteren.

1. INLEIDING

De colleges van Gedeputeerde Staten van Gelderland en Utrecht hebben op 1 mei 1990 besloten tot het opstellen van de Interprovinciale Structuurvisie Ede - Veenendaal (ISEV). Deze Structuurvisie is onder verantwoordelijkheid van de stuurgroep ISEV (waarin vertegenwoordigd: de provincies Utrecht en Gelderland, de gemeenten Ede en Veenendaal en de gemeenten Wageningen en Rhenen als waarnemers) opgesteld en in maart 1992 afgerond.

In de Structuurvisie is sprake van een aantal m.e.r.-plichtige activiteiten:

- de realisering van 8500 woningen met een bruto ruimtebeslag van circa 300 ha., verdeeld over tenminste twee locaties;
- de aanleg van bedrijfsterrein(en) met een totale oppervlakte van circa 200 ha.;
- de winning van oppervlaktedelfstoffen (deze activiteit wordt niet in de startnotitie genoemd) en de aanleg van een recreatieplas met voorzieningen op deze locatie. De grootte van de plas zal circa 100 ha. bedragen; het gehele terrein inclusief voorzieningen zal circa 150 ha. beslaan.

De besluiten, waaraan de m.e.r.-plicht gekoppeld is, zijn voor de realisering van de woningen en de aanleg van het bedrijfsterrein de streekplannen van Utrecht en Gelderland (bevoegd gezag: Gedeputeerde Staten van respectievelijk Utrecht en Gelderland) en voor de aanleg van de recreatieplas het bestemmingsplan van Ede (bevoegd gezag: gemeenteraad Ede). Voor de winning van oppervlaktedelfstoffen is een vergunning nodig ingevolge artikel 3 van de Ontgrondingenwet (bevoegd gezag: Gedeputeerde Staten van Gelderland).

De stuurgroep ISEV is initiatiefnemer voor het gehele project.

Per brief van 9 juni 1992 (bijlage 1) hebben Gedeputeerde Staten van Gelderland de Commissie voor de milieu-effectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid gesteld advies uit te brengen over de te geven richtlijnen voor de inhoud van het MER.

Met de openbare bekendmaking van 1 juni 1992 is de m.e.r.-procedure van start gegaan (bijlage 2).

Het onderhavige advies is opgesteld door een werkgroep uit de Commissie voor de m.e.r. De samenstelling van de werkgroep is weergegeven in bijlage 3, waarin tevens de belangrijkste projectgegevens zijn samengevat. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt daarom verder in dit advies "de Commissie" genoemd. Het doel van het advies van de Commissie is de milieu-aspecten van de voorgenomen activiteit af te bakenen en de gewenste inhoud van het MER aan te geven.

Bij de opstelling van het advies heeft de Commissie gebruik gemaakt van de schriftelijke reacties die via het bevoegd gezag zijn ontvangen. Een lijst van deze reacties is opgenomen in bijlage 4.

2. PROBLEEMSTELLING, DOEL, BELEIDSKADER EN BESLUITVORMING

Artikel 41j, lid 1, onder a van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd."*

Artikel 41j, lid 1, onder c van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: *"een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieu-effectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten van overheidsorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven."*

2.1 Probleemstelling

Algemeen

In het MER moeten knelpunten worden geanalyseerd inzake de regionale situatie ten aanzien van woningvraag, werkgelegenheid en recreatie¹]. Tevens moet globaal worden beschreven in hoeverre de activiteiten, zoals omschreven in de startnotitie, hiervoor oplossingen bieden, zowel separaat en in onderlinge samenhang als in samenhang met relevante nieuwe activiteiten in de omgeving. Het MER dient hiertoe een beschrijving te bevatten van de ontwikkeling in de afgelopen (bijvoorbeeld tien) jaren alsmede van de nagestreefde en verwachte ontwikkeling in de planperiode tot 2005 respectievelijk 2015.

De prognoses dienen te worden onderbouwd met vermelding van de gebruikte uitgangspunten, randvoorwaarden en onzekerheidsmarges. Hieronder worden per onderdeel van de voorgenomen activiteit aandachtspunten voor deze beschrijving gegeven.

Woningbouw

Er dient een beeld te worden gegeven van groei en samenstelling van de bevolking en de strategische beleidskeuzes daarin. Dit dient te worden afgezet tegen de aantallen jaarlijks gebouwde/te bouwen woningen. Aangegeven dient te worden wat de samenstelling van de woningvoorraad in kwalitatieve zin is en wat daarin te signaleren leemten en behoeften zijn; wat is het gewenste karakter van de te realiseren stedelijke gebieden en de eventuele differentiatie daarin.

Bedrijventerreinen

Er dient een beschrijving te worden gegeven van de economische ontwikkelingen en de ontwikkeling van werkgelegenheid. Hierbij moet nadrukkelijk in worden gegaan op de behoefte aan bedrijventerreinen: is er sprake van een autonome groei of van een geforceerde groei²]. Daarnaast dient te worden vermeld welke categorieën bedrijven verwacht worden dan wel gewenst zijn.

1 Zie bijlage 4, inspraakreactie 10.

2 Zie bijlage 4, inspraakreacties 3,4,6,8,11,12,14,16,17,19,24,26,27,28.

Ontgronding\recreatieplas

De motivering in kwantitatieve en kwalitatieve zin voor de behoefte aan zand en aan recreatieve voorzieningen dient afdoende te worden behandeld³]. Daarnaast dient te worden ingegaan op de relatie tussen de aanleg van de A30 enerzijds en de ontgronding en de aanleg van de recreatieplas anderzijds. Aangegeven dient te worden in hoeverre de realisering van de recreatieplas afhankelijk is van de aanleg van de A30 en of de recreatieplas gerealiseerd kan of zal worden op grond van de behoefte aan zand elders (bijvoorbeeld bij de aanleg van de voorgenomen woningbouw- en bedrijventerreinen).

Afgeleide activiteiten

Er dient een beschrijving te worden gegeven van de ontwikkeling van verkeer, vervoer en infrastructuur, als onderdeel van de voorgenomen activiteiten maar ook onafhankelijk daarvan.

Locaties en ruimtelijke modellen

In de startnotitie zijn diverse mogelijke woningbouw-, bedrijven- en recreatie/zandwinplaslocaties genoemd, die zijn samengevoegd tot vijf ruimtelijke modellen (ontleend aan de Structuurvisie). Tevens is aangegeven dat hiervan in het MER slechts twee modellen in beschouwing zullen worden genomen.

In het MER dient te worden aangegeven, welke uitgangspunten bij de selectie van de locaties (inclusief de begrenzing ervan) en bij het tot stand komen van de modellen zijn gehanteerd en waarom eventuele andere oplossingsrichtingen niet zijn gekozen. Tevens moet worden gemotiveerd waarom drie van de vijf modellen zijn afgevallen⁴]. Bij deze beschrijving kan gebruik worden gemaakt van reeds in het voortraject verzamelde/gebruikte gegevens.

Voor veelomvattende plannen als deze is het van belang dat aangegeven wordt in hoeverre de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) uit het Natuurbeleidsplan (NBP) en de ecologische structuren op andere niveaus worden betrokken bij de planvorming. Gezien de gekozen modellen is het goed voorstelbaar dat het MER geen significante informatie levert over de ecologische structuren op landsdeelniveau. Dit zal dan gecompenseerd moeten worden door bij het meest milieuvriendelijke alternatief toch ook andere ontwikkelingsmodellen te ontwikkelen en beschrijven, waarbij dit aspect wordt betrokken (zie § 3.2.6).

3 Zie bijlage 4, inspraakreacties 3,11,17,20,24,26,32,33,36,44.

4 Zie bijlage 4, inspraakreactie 32,44.

2.2 Doel

In het MER moet de initiatiefnemer een omschrijving geven van het doel van het voornemen. Duidelijk moet worden hoe uit het gestelde doel het voornemen wordt afgeleid, evenals de alternatieven ervoor, mede op grondslag van de probleemstelling (§ 2.1).

Ingevolge de Wabm moet het MER ervoor zorgen, dat bij de afweging en besluitvorming de milieubelangen een volwaardige rol kunnen spelen. Voor dat doel moet het MER een samenhangend geheel zijn van onderzoeksgegevens, alternatieven en met argumenten onderbouwde conclusies.

2.3 Beleidskader en besluitvorming

Beleidskader

De voorgenomen activiteit dient te worden beschouwd in relatie tot het (relevante) beleidskader, nationaal, provinciaal en (inter)gemeentelijk. Beschreven moet worden in hoeverre daaruit beperkingen voortvloeien voor de besluitvorming ten aanzien van het voornemen. De Commissie is van mening dat in dit geval vooral het (intergemeentelijke) Beleidsplan Binnenveld relevant is⁵.

Het is gewenst de daarvoor in aanmerking komende wetten, plannen en regelingen overzichtelijk in het MER op te nemen (zie bijlage 5).

Tot slot kan in het MER een overzicht worden gegeven van doelstellingen, normen en streefwaarden, zoals deze zijn geformuleerd in diverse nota's, wetten en maatregelen van bestuur op het gebied van milieuzorg en volksgezondheid (zie bijlage 5).

Aan de hand hiervan kan een toetsingskader worden ontwikkeld dat wordt gebruikt bij het opstellen van de te vergelijken alternatieven.

Besluitvorming

Duidelijk moet worden aangegeven ten behoeve van welke overheidsbesluiten het MER wordt opgesteld en door welke instantie(s) die besluiten genomen zullen worden. In hoeverre wordt overleg gevoerd met de omliggende gemeenten?

In de startnotitie is aangegeven dat de m.e.r.-procedure gefaseerd zal worden doorlopen. In de eerste fase zullen de locatiekeuzes voor de woningbouw- en bedrijventerreinen alsmede voor het/de recreatiegebied/recreatieplas centraal staan ten behoeve van de herziening van de streekplannen. In de tweede fase zal het MER zich richten op de locatie en inrichting van de recreatieplas in het kader van de bestemmingsplanprocedure. Deze procedure zal worden opgestart na de besluitvorming over de locatiekeuze in fase 1. De Commissie is van mening dat, gezien de samenhang tussen de locaties, deze besluitvorming een zekere status moet hebben, waarbij ook gedacht zou kunnen worden aan

5 Zie bijlage 4, inspraakreacties 1,3,4,6,8,9,12,13,17,18,21,23,24,25,31,32,43.

een principe-besluit van Provinciale Staten van Gelderland, vooruitlopend op de herziening van het Streekplan.

Het MER dient duidelijk in te gaan op de te volgen procedures.

Verder moet vermeld worden welke besluiten in een later stadium genomen moeten worden, met name voor zover ze nodig zijn voor de realisering van het streekplan in bestuurlijke en organisatorische sfeer.

3. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

Artikel 41j, lid 1, onder b van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen"*.

3.1 Inleiding

Aangezien het voornemen bestaat de m.e.r.-procedure gefaseerd uit te voeren ten behoeve van de besluitvorming in het kader van het streekplan over de locatie-keuze van de diverse activiteiten én in het kader van het bestemmingsplan en vergunningverlening voor de zandwin/recreatieplas, zijn de richtlijnen conform deze opzet in fasen gesplitst. Bij een locatie-afweging is een hoger abstractieniveau in de te verzamelen informatie gewenst dan bij de besluitvorming over zandwinning en inrichting van een recreatieplas.

Een en ander komt in de richtlijnen tot uiting. In § 3.2 (fase 1) worden richtlijnen gegeven omtrent **de locatie- en modelkeuze** (inclusief de locatiekeuze van de plas); in § 3.3 (fase 2) zal worden ingegaan op **de ontgronding en inrichting van de recreatieplas**. Aspecten hiervan die differentiërend zijn voor de locatiekeuze dienen ook bij fase 1 betrokken te worden.

Deze onderverdeling betekent overigens niet dat de onderscheiden onderdelen na elkaar moeten worden uitgevoerd. Het kan vanuit overwegingen van efficiëntie wenselijk zijn beide onderdelen tegelijkertijd uit te voeren. Dit betekent uiteraard wel dat de zandwinning/inrichting van de plas voor meerdere locaties beschreven zou moeten worden. Dit vergemakkelijkt overigens het bij de locatie-afweging betrekken van (differentiërende) aanleg- en inrichtingsaspecten.

3.2 Fase 1: locatie/modelkeuze

3.2.1 Inleiding

In deze fase gaat het om de locatiekeuze van de activiteiten. In de startnotitie is aangegeven dat in het MER twee modellen (2 en 3a) zullen worden behandeld. De in § 3.2.1 tot en met § 3.2.5 geformuleerde richtlijnen hebben betrekking op de wijze waarop deze beide modellen kunnen worden opgebouwd. De detaillering van de beschrijvingen moet worden aangepast aan de besluiten waarvoor dit MER wordt opgesteld, te weten de streekplannen van de provincies Utrecht en Gelderland. Belangrijk uitgangspunt hierbij is dat de informatie over de voorgenomen activiteiten en de te ontwikkelen alternatieven vooral gericht moet zijn op aspecten die **differentiërend** zijn voor de verschillende locaties.

Het uiteindelijk aanwijzen van de toekomstige woongebieden, bedrijfsterrainen en zandwin/recreatielocaties (en bijbehorende infrastructuur) vindt plaats na afweging van alternatieve locaties in het kader van een systematisch afwegingsproces. In het MER dient de nadruk te liggen op de milieu-afwegingen. De eerste stap in dat proces kan zijn het globaal inventariseren van gebieden die in beginsel geschikt zijn voor een uitbreiding van het stedelijk gebied van Ede en Veenendaal, dan wel voor het realiseren van een ontgronding/recreatieplas. In feite komt dit neer op het uitsluiten van gebieden die door geaardheid van de bodem, geohydrologie⁶], een te hoge bestaande hinder (geluid, luchtverontreiniging), of de aanwezigheid van bepaalde landschappelijke en ecologische waarden voor een stedelijke uitleg niet in aanmerking komen.

De bouwcapaciteit en de randvoorwaarden voor bebouwing van de te beschouwen locaties dienen te worden bepaald.

De daarop aansluitende stap moet er op gericht zijn om de locaties te combineren tot alternatieve "ontwikkelingsmodellen", dat is een zodanige combinatie van locaties dat aan de bouwopgave zoals beschreven in het programma van eisen kan worden voldaan.

3.2.2 Locaties

Programma van eisen en ruimtebeslag

In het MER dienen allereerst de programmatische aspecten van de voorgenomen activiteit te worden beschreven: het te bouwen aantal woningen (in de minimum- en maximumraming) met de daarbij benodigde uitbreiding aan voorzieningen en de ontsluiting daarvan over de weg en per openbaar vervoer.

Voor de bedrijventerreinen is het van belang, mede in verband met het realiteitsgehalte van bijvoorbeeld voorspelde emissies, welke typen

6 Zie bijlage 4, inspraakreactie 34.

bedrijven en bedrijfsactiviteiten worden toegelaten respectievelijk uitgesloten; hierbij gaat het om indelingen aan de hand van bereikbaarheidsprofielen, hindercategorieën, et cetera.

Het programma van eisen voor woningen, voorzieningen en bedrijven dient te worden vertaald in het ruimtebeslag met zijn variaties.

Als laatste dient te worden ingegaan op de gewenste ligging, grootte en functie van de zandwin/recreatieplas⁷]; hierbij worden onder meer wensen/eisen beschreven ten aanzien van:

- de afstand tot het afzetgebied van het zand;
- de kwaliteit van het zand;
- de ligging ten opzichte van de woongebieden;
- de aard van de voorzieningen.

Locaties, randvoorwaarden en bouwcapaciteit

Er dient een beschrijving te worden gegeven van de in beschouwing te nemen locaties in het plangebied, met bijbehorende kentallen (zie hiervoor ook § 3.2.3 onder 'capaciteit').

Hierbij wordt aangegeven welke beperkingen aan de bebouwingsmogelijkheden en, in het geval van de plas, aan de gebruiksmogelijkheden worden gesteld, wat betreft bebouwings/gebruiksoppervlakte en aard van bebouwing; hierbij moet onder meer worden ingegaan op:

- aanwezige en te handhaven (archeologisch, landschappelijk, ecologisch en/of cultuurhistorisch) waardevolle elementen of structuren;
- eventueel aanwezige of te verwachten bodem- en grondwaterverontreiniging en de potentiële verspreiding daarvan;
- overlast veroorzakende bodemgebruiksvormen ter plaatse en in de omgeving en eventuele beperkende maatregelen (waaronder geluidwerende maatregelen, bodembeschermende maatregelen);
- de aanwezigheid van objecten rondom de locatie, die gevoelig zijn voor mogelijke milieu-invloeden van woongebieden, bedrijventerreinen en/of van een ontgroning en recreatieplas;
- keuzes ten aanzien van het energiesysteem (bijvoorbeeld stadsverwarming);
- wijze van waterhuishoudkundige aansluiting van de gebieden op de omgevende watersystemen (inclusief koppeling aan riool- en afwateringsstelsels); voorzover nu reeds bekend kan hierbij aandacht worden besteed aan:

.eisen ten aanzien van de droogleggingstoestand (ontwateringsdiepte) en wijze van afwatering;

.te hanteren criteria ten aanzien van riolering en afvalwaterzuivering, waterberging, eventuele riooloverstorten, egalisatie en afgraven cq. opbrengen van grond, toelating van bedrijven met grondwaterwinning (hoog- dan wel laagwaardig).

7 Zie bijlage 4, inspraakreactie 38.

3.2.3 Alternatieve ontwikkelingsmodellen

Alternatieve ontwikkelingsmodellen zijn dusdanige combinaties van locaties dat aan de gestelde doelstellingen kan worden voldaan. Deze modellen vormen de alternatieven die in het MER op hun gevolgen voor het milieu worden beoordeeld en vergeleken. In de startnotitie is aangegeven dat in het MER twee modellen zullen worden behandeld. De Commissie is van mening dat uitvoerig (stap voor stap) dient te worden beschreven hoe op basis van het voorgaande beide in de startnotitie genoemde modellen zijn ontwikkeld.

De Commissie wijst er met nadruk op, dat de modellen dienen te passen in een consistent stadsgewestelijk model, waarin de wenselijke configuratie van wonen-werken-voorzieningen-recreëren, ontsluiting en openbaar vervoer, alsmede de ruimtelijke en landschappelijke opbouw (is er een relatie met de Ecologische Hoofdstructuur⁸), alsmede met de ecologische structuren op andere niveaus) is aangegeven.

Om de ontwikkelingsmodellen op hun milieugevolgen te kunnen beoordelen dient ten minste inzicht gegeven te worden in:

capaciteit

- de totale bouwcapaciteit, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen de bestemmingen (wonen, werken, voorzieningen, recreatie) en waarbij de uitwisselingsmogelijkheden tussen deze bestemmingen worden aangegeven;
- het totale te bebouwen oppervlak met aanwezige belemmeringen en gekozen begrenzingen;
- uitgangspunten ten aanzien van de te kiezen dichtheden, onderscheiden naar individuele locaties (zowel voor woningen als bedrijven), enerzijds in verband met het vaststellen van de bouwcapaciteit en anderzijds in relatie tot de ruimte die overblijft voor verwevenheid van natuur en landschap van betekenis met de stad;
- uitgangspunten ten aanzien van de te vestigen bedrijfstypen.

structuur

- de basisstructuur, inclusief groenstructuur (geledingszones, groene uitloopgebieden, projecten in het kader van de Ecologische Hoofdstructuur), waarop het ontwikkelingsmodel is gebaseerd⁹];
- consequenties voor de stedebouwkundige structuur, de voorzieningen structuur en de (woon)milieudifferentiatie die daaruit voortvloeien voor de deellocaties van het ontwikkelingsmodel;
- consequenties voor de structuur als blijkt dat de zandwinning (en dus de recreatieplas) niet gerealiseerd hoeft te worden. Onder

8 Zie bijlage 4, inspraakreacties 3,7,13,14,17,18,25,26,27,28,29,31.

9 Zie bijlage 4, inspraakreacties 3,17,17.

meer voor dit geval dient ook de noodzaak voor een eventuele recreatieve voorziening elders betrokken te worden. In hoeverre is de locatie van de plas bepalend voor de opbouw van de modellen?.

ontsluitingsnetwerk

- uitgangspunten ten aanzien van de infrastructuur en van de aansluiting op het bestaande en toekomstige netwerk voor verkeer (langzaam verkeer, gemotoriseerd verkeer en openbaar vervoer), zowel lokaal, regionaal als nationaal (ook A12) en een prognose voor het verkeer (autoverkeer en openbaar vervoer, zowel trein als bus) op de betreffende netwerken in het prognosejaar¹⁰];
- een aanduiding van de verwachte ritproductie per vervoerswijze, gebaseerd op gemotiveerde aannamen ten aanzien van de vervoerswijze keuze per verplaatsingsmotief (mede gebaseerd op de verwachte verhouding tussen de reistijden per auto, fiets en openbaar vervoer tussen de nieuwe bouwlocaties en de belangrijkste bestemmingen).

zonerings

- zonerings (van verkeer en bedrijfsterrinen in huidige en toekomstige situaties) die op basis van gehanteerde uitgangspunten ten aanzien van emissies (geluid, geur) in het model worden aangehouden.

3.2.4 Faseringsvarianten

In het MER dient te worden nagegaan welke fasering in de bebouwing (uitgesplitst naar woonbebouwing en bedrijventerreinen) het meest gunstig is vanuit milieu-overwegingen en welke doorgroeimogelijkheden (onmogelijkheden) de verschillende modellen na afronding bieden. Locaties met de minste bezwaren voor het milieu zouden hierbij als eerste ontwikkeld kunnen worden.

Ook dient te worden aangegeven, welke mogelijkheden er gezien de fasering in ieder model zijn om de geplande voorzieningen (verzorging en openbaar vervoer) gelijktijdig met de woningbouw te ontwikkelen.

3.2.5 Inrichtingsaspecten

Aanbevolen wordt om voor de vergelijking en afweging van de locaties in globale lijnen na te gaan wat hun potenties zijn voor een milieuvriendelijke inrichting¹¹, voorzover deze onderscheidend (discriminerend) zijn voor de locaties. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan:

- een meer ecologische inrichting met aandacht voor integratie in het landschap;
- zelfreinigende watersystemen;

10 Zie bijlage 4, inspraakreacties 37,39,42,45.

11 Zie bijlage 4, inspraakreactie 19.

- minimalisering verplaatsingsbehoefte per auto;
- hoge dichtheden;
- de logische samenhang van de inrichting met de keuze van de locatie en de omvang en dichtheid van de bebouwing.

Voor met name de bedrijventerreinen dient te worden ingegaan op de mogelijkheden verontreinigingen te voorkomen alsmede op de (on)mogelijkheden voor realisering van zoneringen.

Bovengenoemde aspecten zullen eveneens bij de formulering van het meest milieuvriendelijk alternatief betrokken moeten worden (zie § 3.2.6).

3.2.6 Het meest milieuvriendelijke alternatief

De Commissie beveelt aan het meest milieuvriendelijke alternatief te ontwikkelen door een benadering, waarin vanuit verschillende milieuthema's wordt gewerkt¹²). Hierbij worden twee hoofdthema's onderscheiden.

Als eerste hoofdthema kan, gezien de gevoeligheid en waarde van het gebied en de reikwijdte van de plannen, worden gezien: **inpassing in de ecologische structuren** (waaronder de Ecologische Hoofdstructuur¹³)). Hierbij zijn de volgende drie niveaus te onderscheiden:

- op landsdeelniveau: Utrechtse Heuvelrug, Veluwe, Gelderse Vallei met een noord-zuidstructuur;
- op regionaal niveau: de regio van Ede, Veenendaal, Rhenen en Wageningen en de verbindingen daartussen, met hoofdzakelijk een west-ooststructuur;
- op lokaal niveau: het Binnenveld met een noord-zuidstructuur.

Uit de startnotitie lijkt naar voren te komen dat bij de keuze van de modellen met name de ecologische structuur op regionaal niveau een rol heeft gespeeld. Weging vanuit met name het landsdeelniveau lijkt slechts in beperkte mate te hebben plaatsgevonden. De Commissie vraagt om in het MER een alternatief model te ontwikkelen, waarbij de ecologische structuren **op de drie verschillende niveaus** als uitgangspunt dienen en op gelijkwaardige wijze aan bod komen.

Het tweede hoofdthema is **beperking van de automobilititeit**¹⁴); uitgaande van dit thema kan een model worden geformuleerd, waarbij onder andere gelet moet worden op de verkeersoproepende effecten van woningbouw-, bedrijven- en recreatielocaties, alsmede op de onderlinge effecten; ook de mogelijkheden voor het ontwerpen van een verkeersarme wijk verdienen de aandacht¹⁵).

12 Zie bijlage 4, inspraakreactie 3.

13 Zie bijlage 4, inspraakreacties 3,7,13,14,17,18,25,26,27,28,29,31,38,40,43,44.

14 Zie bijlage 4, inspraakreactie 32,39,42.

15 Zie bijlage 4, inspraakreacties 4,6,12,13,14,18,19,20,25,27,31,32,35,42,43,44.

Bij de ontwikkeling van deze modellen dient dezelfde werkwijze als beschreven in § 3.2.3 gevolgd te worden. Bij het selecteren van de locaties ten behoeve van de hiervoor genoemde modellen dient als zoekgebied tenminste het grondgebied van de gemeenten Ede en Veenendaal in beschouwing te worden genomen.

Binnen de modellen kunnen vervolgens diverse varianten worden uitgewerkt, uitgaande van een aantal (andere) milieuthema's (deels reeds beschreven in § 3.2.5), zoals:

- optimale mogelijkheden voor een ecologische inrichting gericht op beperking van energie- en grondstoffenverbruik en toepassing van zelfreinigende systemen;
- creëren en behouden van een aantrekkelijk en gedifferentieerd wonen leefmilieu voor de bestaande en toekomstige bewoners van het gebied¹⁶;
- optimalisering van de zonering van de bedrijventerreinen.

Afhankelijk van de onderzoeksresultaten kan het MER één of meer meest milieuvriendelijke alternatieven beschrijven. Dat is afhankelijk van de vraag of in het gebied bovengenoemde verschillende invalshoeken onderling strijdig zijn.

3.2.7 Referentiesituatie

Ter vergelijking dient te worden beschreven wat er zou gebeuren als de voorgenomen activiteit niet zou plaatsvinden.

De milieugevolgen hiervan worden voor het studiegebied behandeld bij het beschrijven van de bestaande situatie en de daarbij behorende autonome ontwikkeling en dienen als referentie voor de milieugevolgen van de voorgenomen activiteit en de alternatieven.

Aandacht wordt verder gevraagd voor een globale beschrijving van het regionale spreidingspatroon van verstedelijking in de streekplangebieden en eventuele overloopgebieden, als de in de startnotitie aangegeven grootschalige bouw mogelijkheden niet zouden worden geboden.

3.3 Fase 2: ontgronding en realisering recreatieplas

3.3.1 Voorgenomen activiteit

Bij de voorgenomen activiteit moet een duidelijke beschrijving worden gegeven van de ontgronding/zandwinning en van de inrichting van de recreatieplas op de in fase 1 gekozen locatie. Indien fase 1 en fase 2 tegelijkertijd worden uitgevoerd, dient de inrichting voor alle relevante locaties te worden beschreven (om dubbele beschrijvingen te voorkomen zou in dit geval onderscheid gemaakt kunnen worden in locatie-afhankelijke en locatie-onafhankelijke aspecten).

In ieder geval dient bij de beschrijving te worden ingegaan op:

¹⁶ Zie bijlage 4, inspraakreacties 6,13,14,16,18,19,25,27,43.

- de ontgronding/zandwinning;
- de aanlegfase van de recreatieplas;
- de exploitatiefase van de recreatieplas.

In **bijlage 6** is een **checklist** van gedetailleerde richtlijnen gegeven.

3.3.2

Alternatieven

De alternatieven zullen wat betreft diepgang en detaillering vergelijkbaar moeten worden beschreven als de voorgenomen activiteit. De keuze van de in beschouwing te nemen alternatieven en varianten moet in het MER zorgvuldig worden gemotiveerd alsook het selectieproces waaruit het voorkeursalternatief naar voren is gekomen. De Commissie beveelt aan tenminste de volgende alternatieven uit werken.

Capaciteitsalternatieven

Deze alternatieven betreffen zowel de zand- als de recreatiebehoefte. Wat betekent een grotere of kleinere behoefte aan zand, bijvoorbeeld wanneer het gewonnen zand voor andere doeleinden dan de A30 wordt gebruikt. Wat betekent het als op een gedeeltelijk andere wijze aan de recreatiebehoefte wordt tegemoet gekomen.

Bij de beschrijving van deze aspecten dient tevens een relatie te worden gelegd met het provinciaal ontgrondingenbeleid.

Uitvoerings- en inrichtingsalternatieven

Bij de beschrijving van de uitvoerings- en inrichtingsalternatieven kan aan de volgende aspecten worden gedacht:

- vorm van de ontgronding (inclusief de hellingshoek van de taluds);
- winningsmethoden;
- wijze van afvoer van het gewonnen zand;
- landschappelijke inpassing van de recreatieplas (vormgeving, situering van de diverse onderdelen, aansluiting op de omgeving);
- mogelijkheden voor natuurbouw en daarbij aansluitende vormen van recreatie (hierbij kan worden ingegaan op mogelijke zoneringen in de intensiteit van inrichting en gebruik);
- hydrologische inpassing/inrichting.

Bij de ontwikkeling van zinvolle alternatieven kan gebruik worden gemaakt van de in de checklist (bijlage 6) genoemde aspecten.

Het meest milieuvriendelijke alternatief

In het meest milieuvriendelijke alternatief moet worden aangegeven hoe nadelige gevolgen voor het milieu kunnen worden voorkomen dan wel zoveel mogelijk beperkt voorzover ze niet kunnen worden voorkomen. In de praktijk komt dit neer op het beschrijven van een combinatie van milieuvriendelijke uitvoerings- en inrichtingsvarianten. Daarbij behoren ook milieubescherpende maatregelen ten aanzien van de waterhuishouding en de natuurontwikkeling en maatregelen tegen hinder voor omwonenden (leefbaarheid). Ook het toekomstig gebruik annex beheer dient hierbij te worden betrokken. Daarnaast kan nog worden ingegaan op de

mogelijkheden voor een directe openbaar vervoerverbinding en een goede fietsverbinding.

4. **BESTAANDE TOESTAND VAN HET MILIEU EN DE GEVOLGEN VOOR HET MILIEU**

Artikel 41j, lid 1, onder d van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: "*een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien de activiteit noch de alternatieven worden ondernomen.*"

Artikel 41j, lid 1, onder e van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: "*een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven.*"

4.1 Algemeen

Bestaande toestand en autonome ontwikkeling

De bestaande toestand van het milieu en de autonome ontwikkeling daarvan (de ontwikkeling die plaats vindt in de toestand van het milieu zonder dat de voorgenomen activiteit of een van de alternatieven wordt uitgevoerd) dienen te worden beschreven voor zover van belang voor het voorspellen van de gevolgen van de voorgenomen activiteit en de alternatieven voor het milieu. Onzekerheden dienen duidelijk te worden aangegeven. Literatuur en veldbeschrijvingen, aangevuld met eventueel te verrichten onderzoek, vormen de basis voor de beschrijving van de huidige situatie.

Als studiegebied wordt aangemerkt de –in beschouwing genomen– te bouwen locaties met hun directe omgeving en de aangrenzende gebieden die door de voorgenomen activiteit of de alternatieven kunnen worden beïnvloed. Per milieu-aspect (water, bodem, lucht, flora/fauna, geluid) zal de omvang van het beïnvloedingsgebied verschillen. De beschrijving dient die gebiedsdelen te omvatten waar meetbare of bespeurbare veranderingen in de toestand van het milieu kunnen worden verwacht ten gevolge van de voorgenomen activiteit inclusief de alternatieve oplossingen. Gebieden die belangrijke waterhuishoudkundige, ecologische, landschappelijke, of verkeerskundige relaties hebben met het directe beïnvloedingsgebied rondom de locaties dienen tot het studiegebied te worden gerekend.

Gevolgen voor het milieu

Ten behoeve van de effectbeschrijving kunnen de volgende algemene richtlijnen in acht worden genomen:

- De wijze, waarop de milieu-effecten bepaald en beschreven zijn, dient te worden gemotiveerd. Het gaat hierbij in het bijzonder om de betrouwbaarheid en nauwkeurigheid van zowel de basisgegevens, als de gebruikte methoden voor voorspelling van milieu-effecten.

- Bijzondere aandacht moet worden besteed aan die milieu-gevolgen die per locatie¹⁷] of alternatief verschillen.
- Het te verwachten resultaat en de effectiviteit van mitigerende maatregelen, om de negatieve gevolgen te beperken of te compenseren, dienen te worden aangeduid.
- Naast de negatieve effecten, dient te worden aangegeven (in woord en beeld) welke positieve ontwikkelingsmogelijkheden of positieve effecten daar tegenover staan; positieve effecten kunnen zijn het verminderen van de milieudruk als gevolg van het verdwijnen van milieu-belastende activiteiten (zoals bijvoorbeeld vormen van intensieve landbouw).
- Naast de beschrijving per milieu-aspect afzonderlijk dient aandacht te zijn voor de samenhang tussen de milieu-effecten en de totaalinvloed op (onderdelen van) het studiegebied.
- De gevolgen dienen zowel voor de aanleg van de woon-, werk- en recreatiegebieden als voor het gebruik te worden beschreven.

In de onderstaande paragrafen is aangegeven, welke milieu-aspecten in het MER in elk geval in beschouwing moeten worden genomen¹⁸]. Hierbij zijn de aandachtspunten voor de bestaande situatie en de gevolgen korthedshalve in één hoofdstuk ondergebracht. Per paragraaf zijn eerst richtlijnen voor de huidige situatie en de autonome ontwikkeling en daarna richtlijnen voor de gevolgen behandeld. Daarnaast is het volgende van belang.

In dit MER kunnen twee doelstellingen worden onderscheiden, namelijk het komen tot een locatie/modelkeuze op streekplanniveau (fase 1) en het komen tot een keuze over de wijze van ontgronden en inrichten van de plas op bestemmingsplan- en vergunningniveau (fase 2). In de § 4.3 wordt informatie gevraagd op een tamelijk hoog abstractieniveau (bijvoorbeeld in termen van structuren), zodanig dat keuzes ten aanzien van de locaties en modellen kunnen worden gemaakt (**fase 1**). Voor een deel is deze informatie ook te benutten bij het beschrijven van de gevolgen van de realisering van de ontgronding/recreatieplas (**fase 2**). Daarnaast is voor de hierover te nemen besluiten concretere en gedetailleerdere informatie nodig. Concrete richtlijnen en aandachtspunten hiervoor zijn opgenomen in § 4.3. Hiermee wordt het verschil in abstractieniveau tussen de verschillende activiteitenbesluiten binnen het project benadrukt.

17 Zie bijlage 4, inspraakreactie 4.

18 Zie bijlage 4, inspraakreacties 21,27.

